

Nijlgans

Alopochen aegyptiaca

Laatste update: 9-2-2023

De nijlgans is geen gans, hij is verwant aan de bergeend. De vogel is grijsbruin, de rug en vleugels zijn donkerder. Opvallend is de zwarte vlek op de borst en de zwarte vlek rond het oog. De vrij lange poten en snavel zijn roze. In de vlucht vallen de witte voorvleugels op die afsteken tegen de zwarte hand- en armpennen en staart. Het verenkleed is voor beide geslachten identiek. De nijlgans broedt voornamelijk in bomen en eet hoofdzakelijk planten met een voorkeur voor voedselrijk gras.

De nijlgans kan verward worden met de casarca (*Tadorna ferruginea*), maar deze is geheel roestbruin met een zwarte snavel, en de zwarte vlek rond het oog ontbreekt.

Foto: Ab H. Baas ([Saxifraga](#))

1. Aanwezigheid en effect in Europa

Stand van zaken in 2023

De nijlgans heeft zich al gevestigd in België, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Luxemburg, Nederland, Polen, Tsjechië, Verenigd Koninkrijk, Zweden en Zwitserland. De nijlgans is ook waargenomen in Noord-Italië en Spanje maar daar heeft de vogel zich nog niet gevestigd. De vogel kan zich vestigen in alle EU-lidstaten.

Effect op biodiversiteit en ecosysteem

De nijlgans kruist met diverse andere eenden- en ganzensoorten. De nakomelingen zijn gewoonlijk onvruchtbaar. De vogel vertoont agressief gedrag ten opzichte van andere vogels, waardoor deze verdrongen worden en minder foerageergebied hebben. Dit is met name in de ruiperiode belangrijk omdat de meeste vogels dan niet kunnen vliegen. Ze kunnen haviken en buizerds van hun nest verdrijven, waardoor deze opnieuw moeten beginnen, met de kans op mislukken. De nijlgans neemt ook de nestplaatsen over van watervogels uit het geslacht *Tadorna* en wilde eenden. Uitwerpselen kunnen terechtkomen in stilstaande wateren. Bij voedselarme wateren leidt dit tot verslechtering van de waterkwaliteit.

Effect op ecosystemendiensten

De uitwerpselen van grote groepen nijlganzen kunnen overlast veroorzaken op wegen en in recreatiegebieden (ligweiden, stranden) in de nabijheid van water, bijvoorbeeld in de ruiperiode. Deze uitwerpselen kunnen terechtkomen in stilstaande wateren. Dit verhoogt het risico op de ontwikkeling van blauwalgen en enkele andere soorten bacteriën.

In zwemwater kan de ontlasting leiden tot overlast voor de mens, onder andere door de toename van blauwalgen. In verband met de gezondheid wordt aangeraden niet te zwemmen in gebieden met te veel blauwalg.

Overige effecten

Schade aan grasland is een belangrijk negatief effect van de nijlgans. Door het grazen op weilanden vermindert de productie van gras, zowel door consumptie als door vertrappen. De uitwerpselen bevuilden het gras. In Nederland, het Verenigd Koninkrijk en België is waargenomen dat de vogel in de winter ook foerageert op graanakkers.

De nijlgans kan drager zijn van het vogelgriepvirus. Maar de kans dat nijlganzen zorgen voor een uitbraak van deze gevreesde ziekte is niet zo groot omdat ze het hele jaar rond in Nederland verblijven en vooral trekvogels het vogelgriepvirus naar Nederland brengen.

Deze effecten waren aanleiding voor plaatsing van de nijlgans op de [Unielijst](#) van [EU-verordening 1143/2014](#).

2. Aanwezigheid en effect in Nederland

Stand van zaken in 2023

De nijlgans komt in Nederland wijdverspreid voor.

Effecten

Zie onder '1. Aanwezigheid en effect in Europa'.

De nijlgans heeft weinig natuurlijke vijanden. Negatieve weersinvloeden (zoals strenge winters en droge zomers) vermindert de populatiegroei, maar dit is tijdelijk omdat het broedsucces toeneemt. De nijlgans komt voor in Natura 2000-gebieden en kan beschermde soorten bedreigen.

De schade door begrazing van weilanden in Nederland neemt toe. De schade werd in 2010 geschat op 0,4 miljoen euro en deze schade wordt hoger als de aantallen toenemen. Onder ander in de buurt van vliegvelden wordt de nijlgans al enige jaren bestreden om botsingen met vliegtuigen te voorkomen.

3. Wet- en regelgeving

De nijlgans staat sinds augustus 2017 op de Unielijst van invasieve exoten ([EU-verordening 1143/2014](#)). Een soort die op de Unielijst staat mag onder andere niet meer worden verhandeld en gehouden in EU-lidstaten. Verder geldt voor lidstaten de plicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen, te verwijderen, of als dat niet lukt, zodanig te beheren dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen.

4. Wat te doen?

Particulieren en dierentuinen die deze soort al in bezit hadden voordat de EU-lijst van kracht werd, mogen de dieren houden totdat ze een natuurlijke dood sterven. Voorwaarden zijn wel dat de dieren niet kunnen ontsnappen en dat men zorgt dat ze zich niet kunnen voortplanten. Mannetjes en vrouwtjes onderscheiden is echter lastig vanwege het identieke verenkleed.

De mogelijke beheermaatregelen staan in dit [rapport](#).

Meldingen van de nijlgans in de natuur kunnen worden doorgegeven via [waarneming.nl](#).

5. Meer informatie

Oorsprongsgebied

De nijlgans komt oorspronkelijk uit Afrika, ten zuiden van de Sahara.

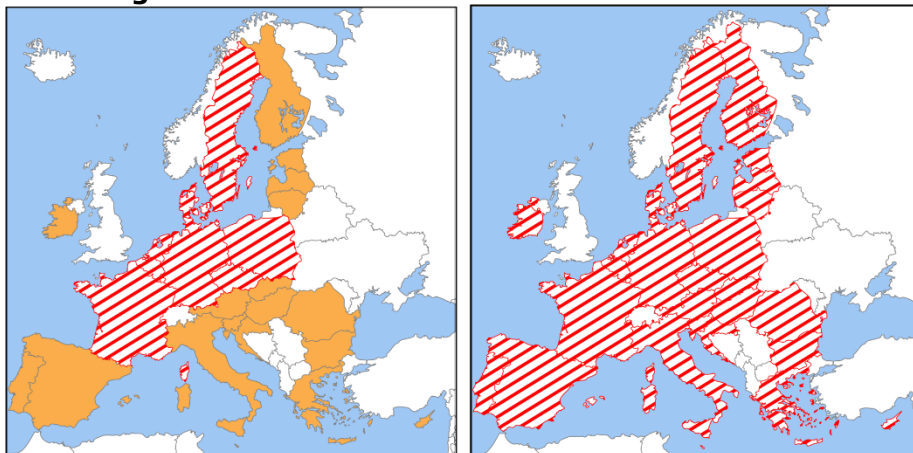
Habitat

Nijlganzen kunnen leven in diverse habitats maar hebben de voorkeur voor open water in de buurt van graslanden met een paar bomen. Ze eten hoofdzakelijk plantaardig voedsel, in Nederland vooral gras. De nijlgans heeft een grote variatie in nestplaatsen, maar wel bijna altijd in de buurt van water. Ze hebben een voorkeur voor nesten in bomen, maar maken ook nesten op de grond. Ook nestelen ze op gebouwen.

Introductieroute Europa

De nijlgans is in de 17e eeuw in Engeland geïntroduceerd, vooral vanwege zijn decoratieve uiterlijk. Ontsnapte dieren hebben een populatie gevormd. Ook in andere landen zijn dieren ontsnapt uit vogelparken.

Aanwezigheid in de EU

Links: Gevestigd in de EU in 2020 (rood gearceerde landen), rechts: mogelijke vestiging in de EU (rood gearceerde landen). In oranje zijn de overige EU-lidstaten aangegeven. Bron: Huysentruyt et al. 2020.

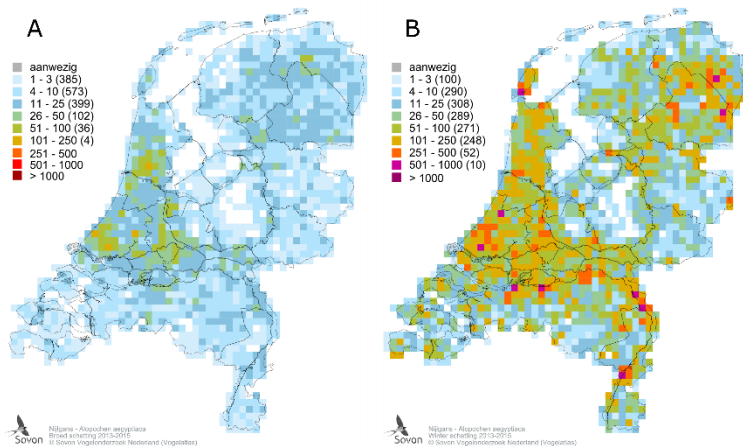
Introductieroute Nederland

Ook in Nederland zijn nijlganzen ingevoerd als siervogel in parken en van daaruit ontsnapt waardoor vestigingen in de natuur zijn ontstaan. In 1967 zijn nijlganzen ontsnapt vanuit een park in Den Haag en in 1980 uit een park in Groningen.

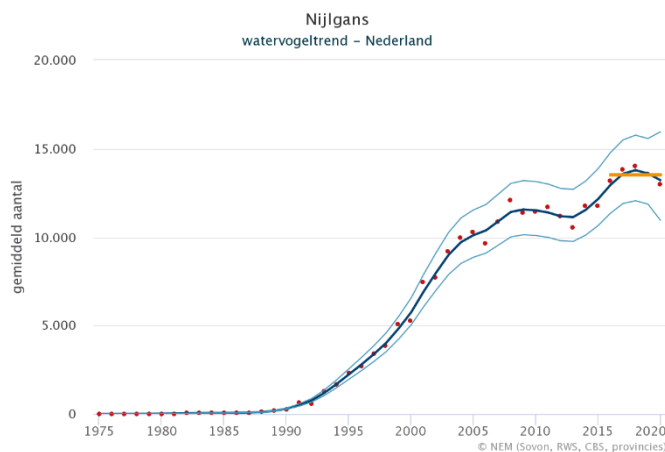
Aanwezigheid in Nederland

Stand van zaken in 2023: de nijlgans is wijdverspreid aanwezig, met de hoogste dichtheden in de lageregelegen delen van Nederland en langs de grote rivieren. In gebieden met grootschalige akkerbouw en waar plassen en graslanden ontbreken, komt de nijlgans weinig voor.

Eerste waarneming in Nederlandse natuur: 1967

Geschat aantal (A) broedparen in 2013 -2015 en (B) vogels in de winter 2013-2015 per atlasblok (5x5 km) in Nederland. Bron: vogelatlas.nl

Het aantal nijlgansen in Nederland gemiddeld per broedseizoen (rode punten), de trendlijn (donkere lijn) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichte lijnen). Bron: sovon.nl

Kans op introductie, vestiging en verspreiding

De nijlgans is al geïntroduceerd in Nederland. De vogel wordt nog steeds gehouden in Nederland en andere Europese landen. Met de plaatsing op de Unielijst wordt in Europa de kans op nieuwe ontsnappingen kleiner. De nijlgans komt in Nederland al zoveel voor, dat dit voor vestiging in nieuwe gebieden of populatiegroei in ons land geen verschil zal uitmaken. Maar nieuwe introducties in bijvoorbeeld Centraal-Europa kunnen zorgen voor een versnelling van de verspreiding en groei van de populatie.

De nijlgans heeft zich al gevestigd in Nederland. De vogel kan zich snel verspreiden want in 40 jaar is heel Nederland gekoloniseerd. Nu verspreidt de nijlgans zich naar omliggende landen als Duitsland en Denemarken. De kans is groot dat de vogel zich verder verspreidt naar Centraal-Europa.

6. Risicobeoordeling

[Europese risicobeoordeling](#)

[Nederlandse risicobeoordeling](#)

7. Bronnen

- Bremer L van den & F. Majoor, 2015. [Het succes van de nijlgans](#). Kijk op Exoten 14: 8-9.
- CABI, 2023. [Alopochen aegyptiaca](#). In: Invasive Species Compendium. Wallingford, UK: CAB International. Bezoekt op 9-2-2023.
- Huysentruyt F, Callaghan CT, Strubbe D, Winston K, Adriaens T & D.M. Brooks, 2020. Egyptian Goose (*Alopochen aegyptiaca* Linnaeus, 1766). In Invasive birds: global trends and impacts (pp. 206-212). Wallingford UK: CABI.
- Lensink R, 2010. [Gewasschade door nijlganzen, nu en in de toekomst; een schatting op basis van voedselopname en schadecijfers](#). Bureau Waardenburg bv. Rapport nr. 10-154.
- Leewis R, Duistermaat H, Gittenberger A, Have T van der, Soes DM, & J. van Valkenburg, 2012. Veldgids Exoten. 1-192. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Nederlands Soortenregister. [Nijlgans](#). Bezoekt op 9-2-2023.
- [Sovon.nl](#) Bezoekt op 9-2-2023.
- Strubbe D, 2017. [Information on measures and related costs in relation to species included on the Union list: Alopochen aegyptiaca](#). Technical note prepared by IUCN for the European Commission.
- [Vogelatlas.nl](#) Bezoekt op 9-2-2023.